

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه

(آشنایی با فلسفه اسلامی)

دوره پیش دانشگاهی

رشته‌های علوم انسانی - علوم و معارف اسلامی

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

برنامه‌ریزی محتوا و نظارت بر تألیف: دفتر تألیف کتاب‌های درسی ابتدایی و متوسطه نظری

نام کتاب: فلسفه (آشنایی با فلسفه اسلامی) - ۳۱۷/۱

مؤلف: حمید طالب‌زاده

آماده‌سازی و نظارت بر چاپ و توزیع: اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی

تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی)

تلفن: ۹-۸۸۸۳۱۱۶۱، دورنگار: ۹۲۶۶۰۸۸۳، کدپستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹

وبسایت: www.chap.sch.ir

مدیر امور فنی و چاپ: سید احمد حسینی

طراح جلد: طاهره حسن‌زاده

صفحه‌آرا: سمیه قنبری

حروفچین: کبری اجابتی

مصصح: فرشته ارجمند، نوشین معصوم دوست

امور آماده‌سازی خبر: سپیده ملک‌ایزدی

امور فنی رایانه‌ای: حمید ثابت کلاچاهی، پیمان حبیب‌پور

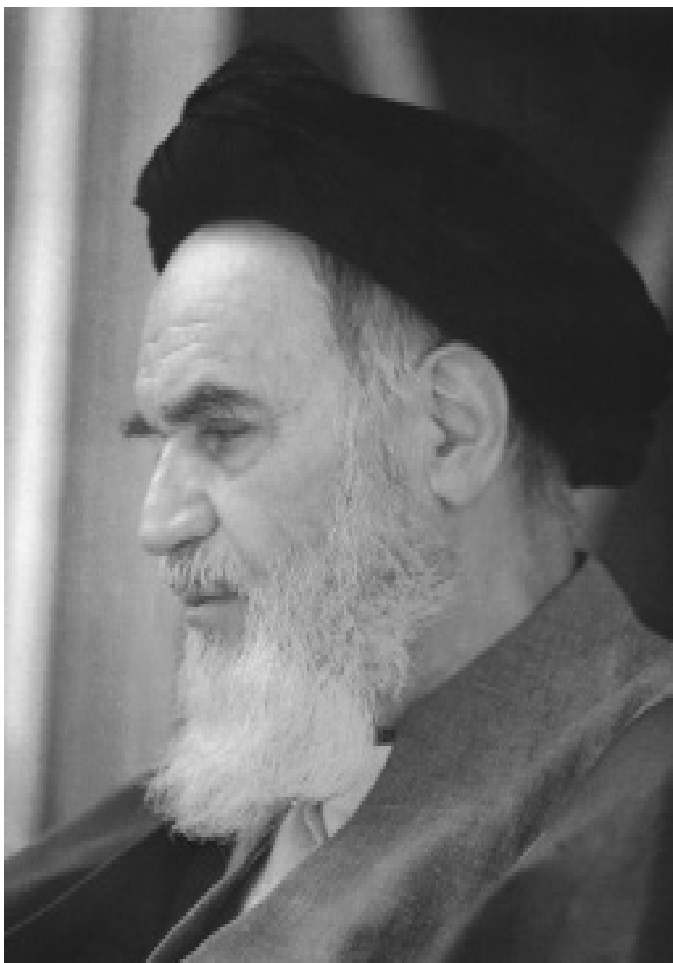
ناشر: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروپخش)

تلفن: ۵-۴۴۹۸۵۱۶۱، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۱۳۹-۳۷۵۱۵

چاپخانه: شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»

سال انتشار و نوبت چاپ: چاپ بیستم ۱۳۹۳

حق چاپ محفوظ است.

بار دیگر به دو جهان بینی مادی و الهی بیندیشید. مادیون معیار شناخت در جهان بینی خویش را «حس» دانسته و چیزی را که محسوس نباشد، از قلمرو علم بیرون می‌دانند و هستی را همتای ماده دانسته و چیزی را که ماده ندارد، موجود نمی‌دانند. قهراً جهان غیب مانند وجود خداوند تعالی و وحی و نبوت و قیامت را یک‌سره افسانه می‌دانند. در حالی که معیار شناخت در جهان بینی الهی اعم از «حس و عقل» می‌باشد و چیزی که معقول باشد، داخل در قلمرو علم می‌باشد - گرچه محسوس نباشد. لذا هستی اعم از غیب و شهادت است و چیزی که ماده ندارد، می‌تواند موجود باشد و همان‌طور که موجود مادی به «مجرد» استناد دارد، شناخت حسی نیز به شناخت عقلی متکی است. قرآن مجید اساس تفکر مادی را نقد می‌کند و به آنان که بر این پندارند که خدا نیست و گرنه دیده می‌شد: «لن تؤمنن لک حتی نری الله جهره»: می‌فرماید: «لاتدرکه الابصار و هو یدرک الابصار و هو اللطیف الخبیر».

پیام امام خمینی (ره) به گورباچف - ۱۱/۱۰/۱۳۶۷

فهرست مطالب

۱	فصل اوّل : کلیات (۱)
۲	– مابعدالطبیعه
۲	– روش مابعدالطبیعه
۴	– هدف مابعدالطبیعه
۴	– چرا فلسفه بیاموزیم؟
۵	– فطرت اول و ثانی
۷	– دین و فلسفه
۸	– نگاهی به آیات و روایات
۱۲	– روش پیشوایان دین
۱۴	فصل دوم : کلیات (۲)
۱۴	– آشنایی مسلمانان با فلسفه یونان
۱۴	– نهضت ترجمه
۱۶	– ترجمه های فلسفی
۱۸	– تأثیر در تفکر مغرب زمین
۱۹	– تکامل فلسفه اسلامی
۲۰	فصل سوم : مبانی حکمت مشاء (۱)
۲۰	– اصل واقعیت مستقل از ذهن
۲۱	– مغایرت وجود و ماهیت
۲۳	– وجوب و امکان و امتناع
۲۴	– مواد قضایا
۲۴	– تقسیم وجود
۲۶	فصل چهارم : مبانی حکمت مشاء (۲)
۲۶	– علت و معلول
۲۶	– علیّت چیست؟
۲۷	– اهمیت اصل علیت
۲۸	– ملاک نیازمندی معلوم به علت
۳۰	– علت تامه و علت ناقصه
۳۱	– وجوب علی و معلولی

- ۳۳ - وجوب مقدم بر وجود
- ۳۴ - سنخیت علت و معلول
- ۳۵ - تسلسل علل، باطل است
- ۳۵ - برهان فارابی
- ۳۷ - برهان وجوب و امکان (برهان سینوی)
- ۳۸ - نظام متقن
- اهمیت بحث علیّت و جایگاه آن در
- پژوهش های علمی
- ۳۹
- ۴۳ - مراتب موجودات در نظام هستی

فصل پنجم : نمایندگان مکتب مشاء (۱)

- ۴۵ فارابی
- ۴۵ - شخصیت اخلاقی
- ۴۶ - شخصیت علمی و فلسفی
- ۴۷
- ۴۹ - فلسفه سیاسی
- ۴۹ - سعادت و مدینه
- ۴۹ - مدینه فاضله
- ۵۰ - ریاست مدینه فاضله
- ۵۱ - سیاست و سعادت
- ۵۲ - مدینه جاهله
- ۵۲ - معلم ثانی

فصل ششم : نمایندگان مکتب مشاء (۲)

- ۵۳ ابن سینا
- ۵۳ - زندگی پرماجرا
- ۵۶ - تألیفات و شاگردان
- ۵۸ - ابن سینا و طبیعت
- ۶۰
- ۶۲ - انسان و جهان
- ۶۳ - عشق به هستی
- ۶۴ - حکمت مشرقی
- ۶۵ - مضمون حکایات

۶۶	– تأثیر ابن سینا
۶۷	فصل هفتم : افول حکمت مشاء
۶۷	– زمینه پیدایش
۶۸	– غزالی
۶۹	– فخر رازی
۷۰	فصل هشتم : حکمت اشراق
۷۰	– شهاب الدین سهروردی
۷۲	– آثار و تألیفات
۷۴	– روش اشراقی
۷۴	– مدارج دانایی
۷۵	– منابع حکمت اشراق
۷۶	– حقیقت واحد
۷۷	– تمثیل اشراق
۷۷	– جغرافیای عرفانی
۷۸	– آفرینش و اشراق
۷۸	– قاعده امکان اشرف
۷۹	– مراتب انوار
۸۰	– نظریه شناخت
۸۰	– علم حصولی و حضوری
۸۱	– معلوم بالذات ، معلوم بالعرض
۸۲	– اشراق نفس
۸۳	– مشرق ها و مغرب ها
۸۴	– مشرق اصغر و اکبر
۸۵	– حکایات تمثیلی
۸۷	فصل نهم : جریان های فکری عالم اسلام
۸۷	– عرفان و کلام
۸۸	– روش عرفانی
۸۹	– روش کلامی
۹۰	– نقطه اتصال

۹۱	فصل دهم : صدر المتألهین
۹۲	– دوران گوشه گیری
۹۴	– اشراق ربانی
۹۵	– شخصیت اخلاقی و مقام علمی
۹۵	– آثار و تألیفات
۹۶	– مشرب تحقیق
۹۷	– اسفار اربعه
۹۹	فصل یازدهم : مبانی حکمت متعالیه
۹۹	۱ – اصالت وجود
۱۰۲	۲ – تشکیک وجود
۱۰۳	۳ – فقر وجودی
۱۰۵	۴ – حرکت جوهری
۱۰۶	– تکامل جهان
۱۱۰	– حلال مشکلات
۱۱۱	فصل دوازدهم : حکمای معاصر
۱۱۱	– علامه طباطبایی
۱۱۴	– مقام فلسفی
۱۱۵	– ارزش شناخت و اصل علیت
۱۱۶	– علیت چیست؟
۱۱۶	– انتقاد
۱۱۷	– نظر علامه طباطبایی
۱۱۹	– تکیه گاه شناخت
۱۱۹	– تألیفات و تأثیر فرهنگی
۱۲۰	– حوزه فلسفی امام خمینی (ره)
۱۲۲	– حکیم فرزانه
۱۲۳	فصل سیزدهم : حیات فرهنگی
۱۲۴	– خاورشناسی
۱۲۵	– سنت فلسفی